31 288 Hoger Onderwijs-, Onderzoek- en Wetenschapsbeleid

29 338 Wetenschapsbudget

Nr. 1270 Brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 oktober 2026

Het fundamenteel onderzoek van vandaag zorgt voor de maatschappelijke en economische vooruitgang van morgen. Daarom investeert dit kabinet structureel €132 miljoen in een nieuwe ronde sectorplannen voor de periode 2028-2032. De sectorplannen hebben bewezen sterk bij te dragen aan de samenwerking en profilering tussen universiteiten. Hierdoor maken zij scherpere keuzes en beconcurreren ze elkaar minder. Dit blijkt onder meer uit de tussentijdse evaluaties die ik u voor de zomer heb gestuurd.[1] In de lopende ronde sectorplannen (2022-2028) ligt de focus op het creëren van rust en ruimte voor wetenschappers. Met deze versterkte basis, investeer ik met de nieuwe ronde sectorplannen in fundamenteel onderzoek dat bijdraagt aan cruciale opgaven voor onze toekomstige welvaart, namelijk digitalisering en AI, veiligheid en weerbaarheid, energie- en klimaattechnologie en life sciences en biotechnologie. Deze opgaven komen voort uit de Ministeriële Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat. Met de Taskforce maakt het kabinet strategische keuzes voor focusgebieden en bouwen we aan de randvoorwaarden die nodig zijn voor 1,5% structurele economische groei. Door te innoveren, te verduurzamen en te investeren. Daarvoor is een investering in het fundamenteel onderzoek een belangrijke schakel.[2]

Met deze brief informeer ik u over de volgende twee zaken. Allereerst reflecteer ik op de bevindingen van de tussentijdse evaluaties van de sectorplannen 2022-2028. Ten tweede, en voortbouwend op deze bevindingen, licht ik graag de vormgeving van de nieuwe ronde sectorplannen (2028-2032) aan u toe.

1. Bevindingen tussentijdse evaluaties sectorplannen 2022-2028

De sectorplannen worden gemonitord door drie onafhankelijke monitoringscommissies[3]. Op 18 juni 2026 heb ik de tussentijdse evaluaties van hen in ontvangst genomen en met uw Kamer gedeeld.[4] Ik dank de drie monitoringscommissies voor hun zorgvuldige tussentijdse rapportages.

De drie monitoringscommissies concluderen in een gezamenlijke aanbiedingsbrief dat alle betrokken universiteiten en umc’s voortvarend invulling hebben gegeven aan de sectorplannen. De commissies zien dat in alle sectoren substantiële stappen zijn gezet in de versterking van de vaste wetenschappelijke staf. Dit heeft geresulteerd in meer rust en ruimte voor wetenschappers en meer samenwerking en afstemming binnen de sectoren. De commissies adviseren om de sectorplannen te continueren, met ongewijzigde inzet van middelen en behoud van de huidige verdeling.

---

[1] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025/2026. 31 288, nr. 1263

[2] Kamerstuk II, vergaderjaar 2025/2026. 36 630, nr. 3

[3] Er zijn drie monitoringscommissies: de Commissie sectorplan Bèta en Techniek, de Commissie sectorplan Social Sciences and Humanities en Commissie sectorplan Medische en Gezondheidswetenschappen.

[4] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025/2026. 31 288, nr. 1263

Bevindingen tussentijdse evaluaties sectorplannen 2022-2028

Ruim 1200 extra vaste aanstellingen
De sectorplannen hebben een forse impuls gegeven aan het aantal vaste contracten in de wetenschap: ruim 1200 wetenschappers hebben met de investeringen een vaste aanstelling ontvangen. Dit zorgt voor meer rust en ruimte bij deze onderzoekers, zo stelt bijvoorbeeld de monitoringscommissie bèta en techniek dat:

> *"Het sectorplan heeft geleid tot een substantiële uitbreiding van de onderzoekscapaciteit en daarmee een bijdrage geleverd aan het creëren van rust en ruimte. De commissie is onder de indruk van het diverse talent dat de universiteiten hebben aangetrokken. Deze impuls van talent zorgt ook voor vernieuwing van de onderzoekscapaciteit en creëert ruimte voor innovatieve onderzoeksrichtingen […]."* Bron: Midtermevaluatie Sectorplan Bèta en Techniek 2, mei 2026.

Versterkte samenwerking en profilering
De sectorplannen hebben ook nadrukkelijk bijgedragen aan meer (proactieve) samenwerking en afstemming binnen de domeinen, en interdisciplinair. Zo beschrijft de monitoringscommissie Sociale en Geesteswetenschappen:

> *"doorbraken in lastige dossiers, vernieuwend interdisciplinair onderzoek, een duidelijke versteviging van de landelijke organisatiegraad, samenwerking in plaats van competitie, vernieuwingen in onderwijs en infrastructuur en hogere maatschappelijke impact."* Bron: Tussentijdse evaluatie sectorplan Social Sciences and Humanities, juni 2026.

Bijdragen aan maatschappelijke opgaven
Ook benoemen de monitoringscommissies allemaal de bijdragen van de sectorplannen aan brede en complexe maatschappelijke opgaven. De evaluaties laten zien dat de sectorplannen hebben ingespeeld op (urgente) grote maatschappelijke behoeften. Zo concludeert bijvoorbeeld de monitoringscommissie Medische en Geesteswetenschappen:

> *"De umc's hebben duidelijke stappen gezet in de versterking en vernieuwing van onderzoeksprogramma's, met een sterke focus op maatschappelijke relevantie, interdisciplinariteit en vertaling naar de praktijk. Ook in het onderwijs zijn vernieuwende initiatieven zichtbaar die goed aansluiten bij actuele en toekomstige gezondheidsvraagstukken."* Bron: Tussentijdse evaluatie sectorplannen Medische en Gezondheidswetenschappen, juni 2026.

Reactie
Ik ben verheugd dat, na de positieve eindevaluatie van de eerste ronde sectorplannen 2018-2024, wederom blijkt dat dit instrument succesvol is en een duurzame bijdrage levert aan ons fundament voor wetenschappelijk onderzoek en onderwijs en de vraagstukken in onze samenleving. Ik neem het advies van de commissies, om de sectorplannen te continueren, dan ook graag ter harte. Op drie onderwerpen ga ik nader in:

- Profilering en samenwerking: De monitoringscommissies stellen dat er blijvend aandacht moet zijn voor het maken van scherpe keuzes: wie doet wat? Deze aanbeveling onderschrijf ik van harte. Profilering en samenwerking blijft dan ook één van de hoofddoelen van de nieuwe ronde sectorplannen. De domeinraden onderschrijven ook de aanbevelingen omtrent het belang van landelijke samenwerking, afstemming en strategische coördinatie. Dit zijn de raden die de vier wetenschappelijke domeinen vertegenwoordigen: sociale en geesteswetenschappen (SSH), bètawetenschappen, technische wetenschappen en medische en gezondheidswetenschappen (MGW).[5] Zij zetten zich in om de samenwerking op dit gebied de komende jaren te continueren en verder te versterken.
- Universitaire lerarenopleidingen: De monitoringscommissies benoemen het belang van de universitaire leraren. Ook doen zij aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van het Docent-in-Opleiding (DiO) traject. DiO is een initiatief om meer universitaire zij-instromers aan te trekken die een eerstegraadsbevoegdheid willen halen. De bètadomeinraad en de SSH-raad[6] onderkennen dit belang ook. Het DiO-traject, waarbij de zij-instromer met een afgeronde educatieve minor of module en een geschiktheidsverklaring wordt aangesteld bij een schoolbestuur en via zij-instroom in beroep een bevoegdheid behaald, juich ik toe. Werkgevers van zij-instromers in beroep, die via het DiO-traject een bevoegdheid behalen, kunnen de subsidie zij-instroom aanvragen. Er wordt geen budget geoormerkt voor het DIO-traject: de aanvragen lopen namelijk mee in de subsidieregeling zij-instroom. Voor de universitaire lerarenopleidingen is het dus belangrijk om de verbinding te blijven leggen met de onderwijsregio's. De onderwijsregio's stellen namelijk meerjarige ambitieafspraken op voor het aantal zij-instromers dat zij aan gaan stellen binnen de deelnemende schoolbesturen en mbo-instellingen. Hier zijn de onderwijsregio's van grote meerwaarde om jaarlijks tot goede afspraken te komen voor de werving en matching van zij-instromers, inclusief een passend voortraject in te richten.
- Actieplan Frans & Duits in navolging van amendement: Bij de begrotingsbehandeling van 2024 is er vanuit het amendement van Kamerlid Stoffer (SGP) eenmalig €100.000 beschikbaar gesteld voor een actieplan voor de opleidingen Frans en Duits, als onderdeel van het reeds bestaande sectorplan voor de taal- en cultuuropleidingen.[7] Ik heb in maart toegezegd om voor het eind van dit jaar uw Kamer hierover nader te informeren.[8] De middelen zijn ingezet voor een advies over hoe de faculteiten tot een gezamenlijke en breed gedragen aanpak kunnen komen. Het advies (dat in het voorjaar aan het decanenoverleg Letteren en Geesteswetenschappen (DLG) is overhandigd) biedt verschillende scenario's met concrete voorstellen op hoe de faculteiten gezamenlijk het onderwijs kunnen aanbieden in het Frans en Duits, opdat we in Nederland landelijk een duurzaam en toekomstbestendig opleidingsaanbod behouden. Dit doen de faculteiten in de vorm van landelijke programma's

[5] Dit zijn de SSH-Raad voor sociale en geesteswetenschappen (SSH), het Bètadecanenoverleg voor bètawetenschappen (BW), de Raad voor Technische Wetenschappen (RvTW) en de domeinraad medische en gezondheidswetenschappen (MGW).
[6] De SSH-raad vertegenwoordigt het domein van de sociale wetenschappen en geesteswetenschappen.
[7] Kamerstukken II, 2024/2025, 36 600 VIII, nr. 70
[8] TZ202603-199.

waaraan, in samenspraak met de betrokken vakgroepen, de komende maanden wordt gewerkt. Het DLG verwacht dat deze programma's met ingang van het collegejaar 2027-2028 beschikbaar zullen zijn. Hierbij blijft het belangrijk dat met het onderwijs verschillende doelgroepen worden bediend: studenten uit de verschillende taal- en cultuuropleidingen, studenten uit andere opleidingen en zij-instromers voor de lerarenopleidingen. Om al deze verschillende doelgroepen te bedienen, worden de landelijke programma's hybride aangeboden, zodat er zo weinig mogelijk drempels bestaan voor studenten om het onderwijs desgewenst plaats- en tijdonafhankelijk te kunnen volgen.

De SSH-monitoringscommissie monitort ook de uitvoering van het sectorplan betreffende de taal- en cultuuropleidingen. In de tussentijdse evaluatie adviseert de commissie de faculteiten de plannen door te zetten. Ik sluit mij hierbij aan.

- Betrekken brede expertise medische en gezondheidswetenschappen: De commissie Medische en Gezondheidswetenschappen wijst erop dat de universiteiten zonder umc met substantiële expertise in de gezondheidswetenschappen tot nu toe buiten beschouwing zijn gebleven. Volgens de commissie is het van belang om het brede potentieel van het nationale kennis- en innovatie-ecosysteem op het gebied van gezondheid en zorg te benutten. Ik heb met het domein Medische en Gezondheidswetenschappen daarom afgesproken dat ook de expertise van universiteiten zonder umc wordt betrokken in het opstellen van het nieuwe sectorplan.

Aanbevelingen voor de toekomst
De monitoringscommissies hebben tot slot ook een aantal algemene aandachtspunten geïdentificeerd. Zo adviseren zij om de continuïteit in de financiering te borgen, de balans te behouden tussen landelijke regie en sectorspecifieke ruimte, onafhankelijke domeinspecifieke monitoring en evaluatie te borgen en met de nieuwe sectorplannen over de grenzen van de sectoren heen te kijken. De domeinraden hebben aangegeven deze aanbevelingen te herkennen en te onderschrijven. Zij zullen dan ook opvolging geven aan deze aanbevelingen in de huidige en volgende ronde sectorplannen.

Ik heb de bovenstaande aanbevelingen meegenomen in de vormgeving van de nieuwe ronde sectorplannen. Dat licht ik hieronder nader toe.

2. Vormgeving sectorplannen 2028-2032

In lijn met de behaalde positieve resultaten van de huidige ronde sectorplannen en de aanbeveling van de monitoringscommissies over de continuïteit in financiering, investeert het kabinet structureel €132 miljoen in een nieuwe ronde sectorplannen. Hierover heb ik uw Kamer eerder geïnformeerd.[9] Voor de vormgeving van deze ronde heb ik een kader opgesteld, dat ik met deze brief aan uw Kamer stuur (zie bijlage 1). Dit bijgevoegde kader voor de sectorplannen vormt de uitgewerkte leidraad voor het opstellen van de nieuwe sectorplannen.

Bijdragen aan de cruciale opgaven
De sectorplannen versterken fundamenteel wetenschappelijk onderzoek in Nederland binnen elk van de wetenschapsdomeinen (bèta, techniek, sociale en geesteswetenschappen en medische en gezondheidswetenschappen). De

[9] Kamerstukken II, vergaderjaar 2025/2026. 31 288, nr. 1265

versterking van deze domeinen moet vanuit de verschillende invalshoeken een waardevolle bijdrage leveren aan de opgaven die het kabinet als cruciaal ziet voor onze toekomstige welvaart, namelijk digitalisering en AI, veiligheid en weerbaarheid, energie- en klimaattechnologie en life sciences en biotechnologie. Oplossingen voor deze uitdagingen zijn daarom vaak interdisciplinair en gaan over de grenzen van de domeinen heen. In de nieuwe ronde sectorplannen wordt deze interdisciplinaire samenwerking daarom geborgd. De op te richten Nationale Commissie Sectorplannen zal in haar beoordeling van de plannen toetsen in welke mate de opgestelde sectorplannen bijdragen aan deze opgaven en of de verdeling van de inzet van de sectorplannen over de verschillende thema's in balans is.

Landelijke profilering en samenwerking
De sectorplannen gaan over het maken van scherpe keuzes in profilering en samenwerking op landelijk niveau. In de op te stellen sectorplannen is ook ruimte voor sectorspecifieke elementen. Onderdeel van deze keuzes en profilering kan zijn dat de universiteiten in gezamenlijkheid bepalen dat bepaald type onderzoek en/of bijbehorend onderwijs aan de ene instelling wordt geïntensiveerd, het waar mogelijk ergens anders wordt afgebouwd. Tijdelijke transitiemiddelen kunnen daarom onderdeel uitmaken van de sectorplannen.

Versterken fundament
Het fundament van wetenschappelijk onderzoek wordt duurzaam versterkt. De middelen die besteed worden aan personeel in de sectorplannen worden grotendeels ingezet voor vaste contracten en voor ruimte voor onderzoekers om door te groeien.

Beoordeling plannen, evaluatie en monitoring
Voor de beoordeling van de sectorplannen ga ik een Nationale Commissie Sectorplannen instellen, die adviseert over de kwaliteit van de plannen. Gedurende de looptijd van de sectorplannen wordt de voortgang gemonitord door drie monitoringscommissies, waarvan de samenstelling zal worden aangepast op basis van de benodigde expertise. Ik verminder de administratieve lasten door de monitoringsperiode in te korten van zes naar vijf jaar, door geen tussentijdse evaluatie uit te voeren en het aantal prestatie-indicatoren te beperken.

Inbedding op lange termijn
Ik kies ervoor om de commissies zowel aan mij, als aan de instellingen te laten adviseren, en zo toe te bewegen naar meer zelfregie door de sector. Ik wil verkennen of het eigenaarschap en de vormgeving van het instrument sectorplannen op de lange termijn meer bij het veld zelf belegd kan worden. Dit, in combinatie met de structurele financiering, kan bijdragen aan een effectieve inbedding van het instrument op langere termijn, waarbij de sectorplannen blijven bijdragen aan landelijke samenwerking en profilering, een versterking van het fundament van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs, en aan de kennisontwikkeling die nodig is om bij te dragen aan oplossingen voor complexe maatschappelijke vraagstukken.

Tot slot

Met de lopende en nieuwe ronde sectorplannen investeert het kabinet in het fundament van de Nederlandse wetenschap, stimuleert het kabinet de samenwerking en vermindert het de concurrentie tussen universiteiten. De

investeringen van vandaag in het fundamenteel onderzoek, leiden tot de oplossingen van morgen. Het fundamenteel onderzoek is daarmee cruciaal voor onze toekomstige welvaart. Ik heb er vertrouwen in dat de universiteiten met hun plannen hier optimaal aan zullen bijdragen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.M. Letschert